

Nr 318.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsbidrag för vårterminen 1938 till vissa allmänna läroverks ljus- och vedkassor; given Stockholms slott den 13 maj 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 maj 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Engberg anför här efter:

Enligt § 217 läroverksstadgan (svensk författningssamling nr 109/1933) skall vid allmänt läroverk finnas bland annat ljus- och vedkassa, av vilken skola bestridas kostnaderna för belysning, uppvärmning och renhållning av lokalerna, för tillfälliga anordningar i dessa m. m. ävensom för renskrivningsgöromål samt för avlöning åt vaktmästare, eldare och övrig betjäning. Denna kassas inkomster äro enligt samma författningssamling vissa hyresmedel samt en terminsavgift, som av lokalstyrelsen på rektors förslag fastställas i mån av behov till lika belopp för varje

lärjunge, dock att beloppet icke utan överstyrelsens medgivande må sättas högre än till 25 kronor.

Från det under åttonde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna m. m., som för innevarande budgetår utgår med 385,000 kronor, bestrides gottgörelse till läroverk för sådan nedsättning i eller befrielse från föreskriven terminsavgift till ljus- och vedkassan, som meddelas obemedlade lärjungar med stöd av § 220 läroverksstadgan. Jämlikt beslut av 1937 års riksdag må därjämte för sagda budgetår av ifrågavarande anslag högst 5,000 kronor, efter Kungl. Maj:ts beprövande, användas såsom bidrag till nedbringande för samtliga lärjungar vid allmänt läroverk av avgifterna till nämnda kassa i sådana fall, då berörda avgifter kunna anses alltför tyngande.

Genom beslut den 19 november 1937 anvisade Kungl. Maj:t tillhopa 5,000 kronor såsom bidrag till nedbringande under höstterminen 1937 för samtliga lärjungar vid samrealskolorna i Filipstad, Köping och Strömstad av terminsavgifterna till läroverkens ljus- och vedkassor.

I särskilda framställningar hava rektorerna vid högre allmänna läroverket i Visby samt samrealskolorna i Arboga, Filipstad, Hedemora, Köping, Mora, Norrtälje och Strömstad anhållit om bidrag i berörda hänseende till nämnda läroverk för vårterminen 1938 med följande belopp:

vid högre allmänna läroverket

i Visby	för en var av 315 lärj.	5 kr.	=	kr. 1,575
» samrealskolan i Arboga .	» » » »	88	» 10	» = » 880
» » » Filipstad » » » »	120	» 20	» = » 2,400	
» » » Hedemora » » » »	158	» 10	» = » 1,580	
» » » Köping . . » » » »	109	» 5	» = » 545	
» » » Mora . . . » » » » »	129	» 5	» = » 645	
» » » Norrtälje » » » »	99	» 15	» = » 1,485	
» » » Strömstad » » » »	92	» 32	» = » 2,944	

Summa kronor 12,054.

Med ledning av bland handlingarna i ärendet befintliga uppgifter har uppgjorts följande sammanställning, utvisande de beräknade inkomsterna och utgifterna m. m. för ljus- och vedkassorna vid de ifrågavarande läroanstalterna under tiden den 1 januari 1938 intill terminsavgiftsuppbörden höstterminen 1938.

Läroverk	Överskott (+) eller brist (-) den $\frac{31}{12}$ 1937	Beräknade in- komster av ter- minsavgifter m.m. den $\frac{1}{1}-\frac{31}{8}$ ($\frac{1}{10}$) 1938	Beräknade utgifter den $\frac{1}{1}-\frac{31}{8}$ ($\frac{1}{10}$) 1938	Överskott (+) eller brist (-) den $\frac{31}{8}$ ($\frac{1}{10}$) 1938
Visby	— 4,431: 68	10,066: 75 (terminsavgift 30 kronor)	7,635: 07	— 2,000: —
Arboga	+ 511: 76	3,430: — (d:o 35 kronor)	3,731: —	+ 210: 76
Filipstad	— 2,012: 63	5,440: — (d:o 45 kronor)	4,180: —	— 742: 63
Hedemora	+ 994: 43	5,580: — (d:o 35 kronor)	6,653: —	— 78: 57
Köping	+ 1,485: 17	3,270: — (d:o 30 kronor)	4,755: 17	± 0
Mora	+ 1,047: 93	4,330: — (d:o 30 kronor)	5,220: —	+ 157: 93
Norrtälje	— 545: —	3,960: — (d:o 40 kronor)	3,415: —	± 0
Strömstad	+ 408: 04	5,886: — (d:o 58 kronor)	6,300: —	— 5: 96

Skolöverstyrelsen har i avgivet yttrande den 16 mars 1938 anfört huvudsakligen följande:

Genom beslut den 14 och den 19 februari 1938 hade överstyrelsen med stöd av bestämmelserna i § 217 läroverksstadgan medgivit, att terminsavgifterna till ljus- och vedkassorna finge för varje lärjunge, som ej därifrån i föreskriven ordning helt eller delvis befriades, under vårterminen 1938 utgå vid:

högre allmänna läroverket i Visby	med högst 30 kronor
samrealskolan i Arboga	» » 35 »
» » Filipstad	» » 45 »
» » Hedemora	» » 35 »
» » Köping	» » 30 »
» » Mora	» » 30 »
» » Norrtälje	» » 40 »
» » Strömstad	» » 58 »

Rektor vid samrealskolan i Strömstad hade meddelat, att den erforderliga terminsavgiften nu kunde beräknas till 57 kronor.

De av rektorerna vid ovannämnda läroverk för vårterminen 1938 begärda statsbidragsbeloppen syntes överstyrelsen vara väl motiverade och behöfliga, om icke terminsavgiften skulle sättas till högre belopp än 25 kronor.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 november 1937 angående statsbidrag för höstterminen 1937 till vissa allmänna läroverks ljus- och vedkassor hade hela det av 1937 års riksdag för budgetåret 1937/38 för nu ifrågasvarande ändamål anvisade beloppet å högst 5,000 kronor redan

tagits i anspråk. I skrivelse den 11 oktober 1937 angående nyssnämnda statsbidrag meddelade överstyrelsen, under framhållande bland annat av att bränsleprisernas avsevärda stegring varit orsak till anslagets otillräcklighet, att överstyrelsen hade för avsikt att, sedan framställningar om statsbidrag för vårterminen 1938 inkommit, göra framställning om erforderligt anslag, och överstyrelsen ifrågasatte, att medel för ändamålet borde kunna anvisas från det under allmänna läroverken uppförda förslagsanslaget till diverse oförutsedda behov.

På grund av vad sålunda anförts hemställde överstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte av tillgängliga medel anvisa till nedbringande under vårterminen 1938 för samtliga lärjungar vid ovannämnda allmänna läroverk av terminsavgifterna till respektive läroverks ljus- och vedkassor de belopp, som angivits av vederbörande rektorer.

Statskontoret har i avgivet utlåtande den 2 maj 1938 anført, att, då riksdagen för här ifrågavarande ändamål avsett allenast 5,000 kronor och anslaget till diverse oförutsedda behov vid allmänna läroverken icke torde kunna användas till förstärkning av förevarande anslag, andra medel icke syntes, därest Kungl. Maj:t skulle finna skäl tillmötesgå den gjorda framställningen, stå till förfogande för ändamålet än åttonde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter.

I detta sammanhang torde få erinras om att i innevarande års åttonde huvudtitel (sid. 322 och 323) under punkten 112 med hänsyn till förhållandena på bränslemarknaden framlagts förslag om höjning för budgetåret 1938/39 av omförmälda del av anslaget till bidrag till ljus- och vedkassorna från 5,000 kronor till 12,000 kronor. Detta förslag grundade sig på vissa av skolöverstyrelsen utförda beräkningar rörande medelsåtgången. Ifrågavarande särskilda anslagsmedel borde, enligt vad jag under berörda punkt anförde, på grund av de osäkra prisförhållandena betecknas såsom förslagsvis beräknade.

I sin skrivelse nr 8/1938 har riksdagen under punkten 107:o) anmält, bland annat, att riksdagen godkänt ifrågavarande förslag om höjning för nästa budgetår av anslagsmedlen för berörda specialändamål med den ändringen, att beloppet icke beräknats förslagsvis utan fastställts till högst 12,000 kronor. Riksdagen anförde, att ett anvisande av ett förslagsvis beräknat belopp till omförmälda särskilda ändamål, utan att samtidigt vissa maximeringsbestämmelser meddelades, skulle strida mot de principer, som följdes vid anvisande av förslagsanslag.

Departementschefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har det för innevarande budgetår disponibla beloppet för bidrag till nedbringande av samtliga lärjungars avgifter till ljus- och vedkassorna visat sig otillräckligt. Orsaken härtill synes väsentligen vara att söka i inträdda prisstegringar.

Om, såsom önskvärt är, nämnda avgifter icke skola överstiga 25 kronor för elev, måste, utöver det för ändamålet anvisade beloppet av 5,000 kronor, ytterligare medel ställas till förfogande. Någon minskning av det härför beräknade beloppet av omkring 12,100 kronor synes mig icke böra ske.

Då det under åttonde huvudtiteln för budgetåret 1937/38 anvisade reservationsanslaget till extra utgifter icke lämnar tillgång till bestående av ifrågavarande kostnader och förslagsanslaget till Allmänna läroverken: Diverse oförutsedda behov icke lär böra tagas i anspråk för ändamålet, torde riksdagens medgivande böra utverkas, att av det för budgetåret 1937/38 anvisade förslagsanslaget till Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna m. m. må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, användas ytterligare 12,100 kronor såsom bidrag till nedbringande för samtliga lärjungar vid allmänt läroverk av avgifterna till ljus- och vedkassan.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att av det för budgetåret 1937/38 anvisade förslagsanslaget till Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna m. m. må efter Kungl. Maj:ts beprövande — utöver för ändamålet tidigare anvisade belopp — utgå högst 12,100 kronor till nedbringande för samtliga lärjungar av avgifterna till nämnda kassor i sådana fall, då berörda avgifter kunna anses alltför tyngande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. A. Charpentier.